

Document	Archeologische Quickscan
Plangebied	Dijkweg 163, Andijk, gemeente Medemblik
Adviesnummer	22003
Opsteller(s)	A.S. de Groot (archeoloog) & M.H. Bartels (senior archeoloog)
Datum	07-01-2022

Advies	Vrijgeven onder voorwaarde: Monitoring graafwerkzaamheden. (kosteloos)
Vervolgtraject	Het is van belang dat Archeologie West-Friesland minstens een week van tevoren wordt geïnformeerd over de start van de werkzaamheden. Graag ontvangen wij de contactgegevens van de veroorzaker, zodat contact kan worden onderhouden over de voortgang. archeologie@hoorn.nl / 06-11648953

Archeologische Quickscan

1. Inleiding

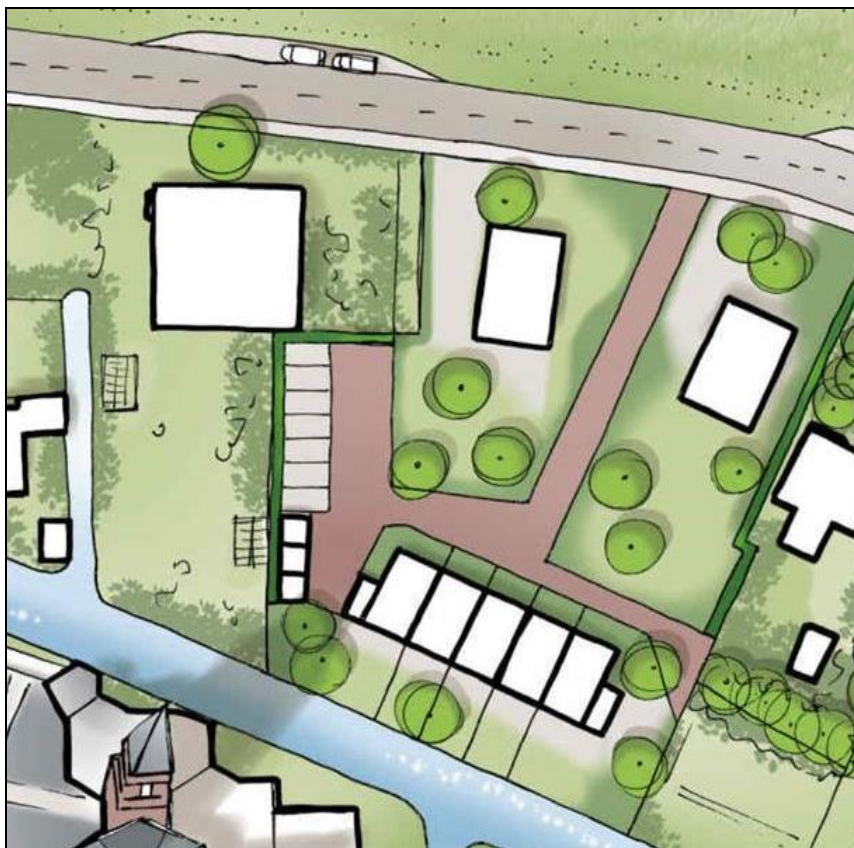
Op verzoek van de gemeente Medemblik (contactpersoon: mevr. L. Mollema) is gekeken naar het aspect archeologie met betrekking tot de geplande sloop en nieuwbouw aan de Dijkweg 163 in Andijk, gemeente Medemblik (afb. 1).

Binnen het westelijk deel van het plangebied stond tot een aantal jaar geleden nog een langwerpige schuur. Deze schuur is in 2019 tot op het maaiveld gesloopt. Voor zover bekend zijn bij de sloop geen funderingen getrokken. Het terrein is vervolgens ingericht als parkeerplaats.

Nu staat in de planning om de nog aanwezige bedrijfsgebouwen op het terrein ook te slopen en hier vervolgens 7 nieuwe woningen te realiseren (afb. 2). Het betreft 2 vrijstaande woningen (ieder ca. 90 m²), een rijtje van 5 woningen (totaal ca. 240 m²) en een aantal bergingen (totaal ca. 25 m²). Verder wordt verharding voor parkeerplaatsen en wegen/paden aangelegd. Het gehele plangebied heeft een oppervlakte van ca. 2.844 m². Funderingsplannen zijn nog niet bekend.

Afbeelding 1. De ligging van het plangebied (rode stippellijn) en geplande nieuwbouw (rode lijnen) op een luchtfoto (bron: PDOK).

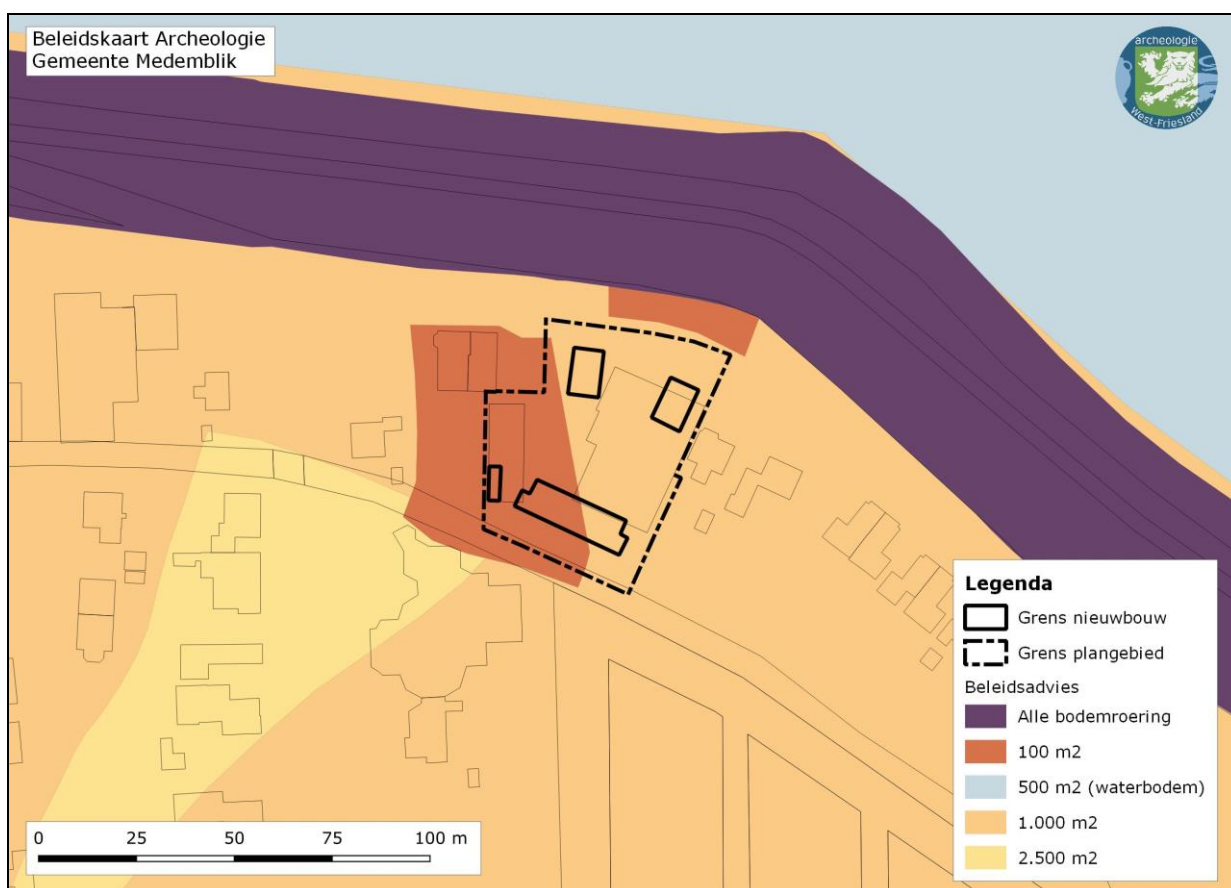

Afbeelding 2. Schetsontwerp Dijkweg 163.

2. Bestemmingsplan en Beleidskaart archeologie

Het plangebied valt binnen het bestemmingsplan Dorpskernen III van de gemeente Medemblik (vastgesteld 26-04-2018).¹ Middels het bestemmingsplan geldt voor het oostelijk deel van het plangebied een dubbelbestemming Waarde – Archeologie 3. Hierbij geldt dat bij bodemversturende bouwwerkzaamheden groter dan 500 m² en dieper dan 40 cm onder maaiveld rekening dient te worden gehouden met het aspect archeologie. Het westelijk deel van het terrein heeft een dubbelbestemming Waarde – Archeologie 2. Hier is een vrijstellingsgrens van 100 m² met een dieptegrens van 35 cm aan verbonden. De geplande nieuwbouw zal de vrijstellingsgrenzen uit het bestemmingsplan overschrijden.

Archeologie West-Friesland heeft voor de gemeente Medemblik een beleidskaart archeologie opgesteld.² Deze beleidskaart is op 28 februari 2019 vastgesteld. Op de beleidskaart archeologie is aangegeven waar de bekende archeologische waarden zich bevinden en welke archeologische verwachtingen er zijn. De waarden en verwachtingen zijn gecombineerd met een beleidsadvies per zone. Voor de beleidskaart zijn onder andere bodemkaarten verschillende historische kaarten gebruikt om de waarden en verwachtingen nader te specificeren. Volgens de beleidskaart ligt het plangebied deels in een zone met een hoge archeologische waarde voor de Middeleeuwen en Nieuwe Tijd (donkeroranje op afb. 3) en deels in een zone met een hoge archeologische verwachting voor de prehistorie (lichtoranje op afb. 3). Hier zijn vrijstellingsgrenzen van respectievelijk 100 en 1.000 m² aan verbonden. De vrijstellingsgrens voor het oostelijk deel is dus op de beleidskaart naar boven bijgesteld. Alleen de grens van 100 m² zal worden overschreden door de geplande nieuwbouw.

Afbeelding 3. De ligging van het plangebied (zwarte stippellijn) en geplande nieuwbouw (zwarte lijnen) op de beleidskaart archeologie van de gemeente Medemblik.

¹ NL.IMRO.0420.BPHDorpskernenIII-VA02.

² Soonius & van Leeuwen 2018.

3. Cultuurhistorische achtergrond

Het plangebied ligt direct ten zuiden van de Westfriese Omringdijk, een provinciaal monument. Het plangebied ligt langs een stuk van de dijk (tussen het gehucht Broekoord en de Kathoek) dat de Broeker Oude Dijk werd genoemd. In 1449 kreeg stadhouder Jan van Lannoij toestemming om een stuk voorland van ca. 80 morgen te bedijken tussen Reingersvliet en Kathoek. Dit voorland is later weggeslagen.³

Voor het bepalen van de aanwezigheid van bewoningsresten uit de Nieuwe Tijd kan gebruik worden gemaakt van historisch kaartmateriaal. Op een kaart van Pieter van der Meersch uit 1638, gemaakt naar aanleiding van het 'Groot Proces', staat ter hoogte van het plangebied alleen de dijk, een strook voorland en de daarvoor gelegen palissade ingetekend. Bebouwing ontbreekt hier.

Op de historische kaart van Johannes Dou uit 1651-1654 is wel bebouwing aanwezig in of nabij het plangebied (afb. 4). Meer richting het oosten staat de 'Pieter Neefs Bergh' aangegeven. Direct ten westen hiervan is een water aanwezig dat lijkt te wijzen op een vroegere dijkdoorbraak en het ontstaan van een kolk die later binnendijks is komen te liggen.

Afbeelding 4. De globale locatie van het plangebied (zwarte cirkel) op de kaart van Johannes Dou uit 1651-1654 (collectie Westfries Archief).

Op de kaart van Govert Oostwoudt uit 1723 is het huis nabij het plangebied niet meer afgebeeld. (afb. 5). Het water ter hoogte van de dijkdoorbraak wordt nu aangeduid met het 'Berge Weeltje'.

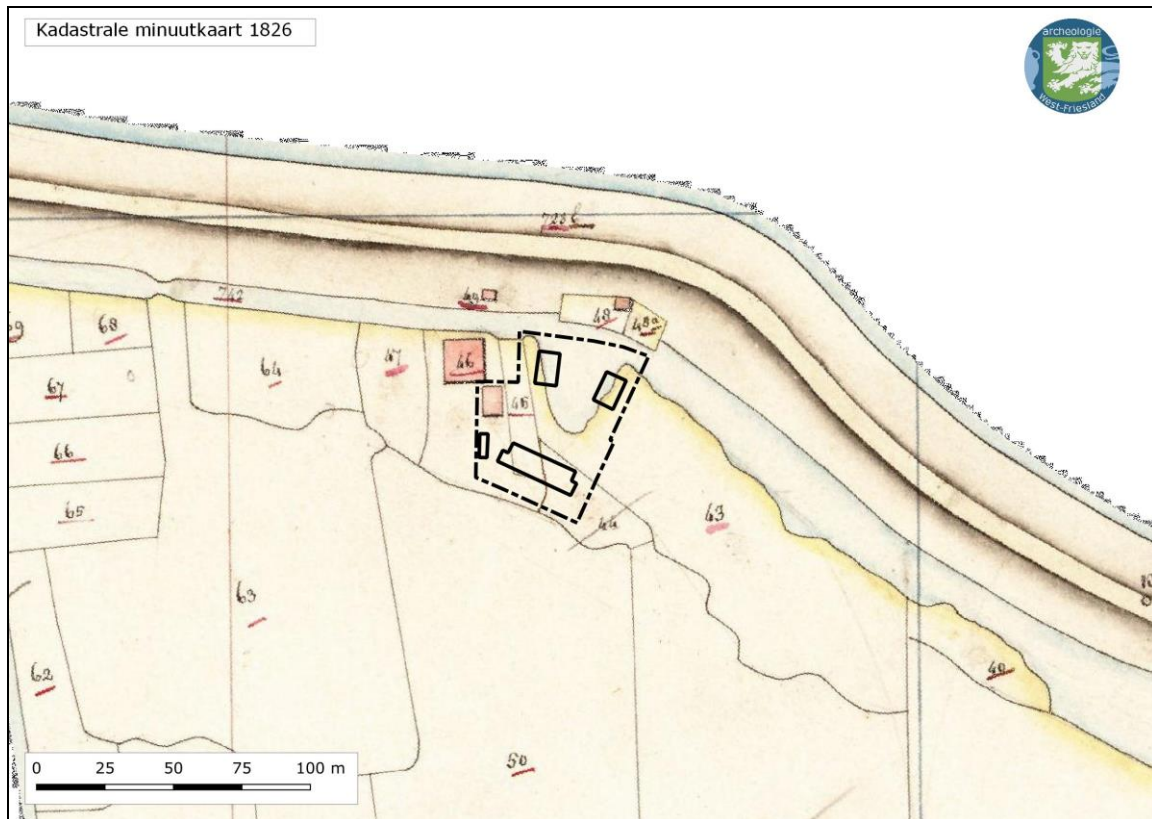
³ Boon 1991, 98.

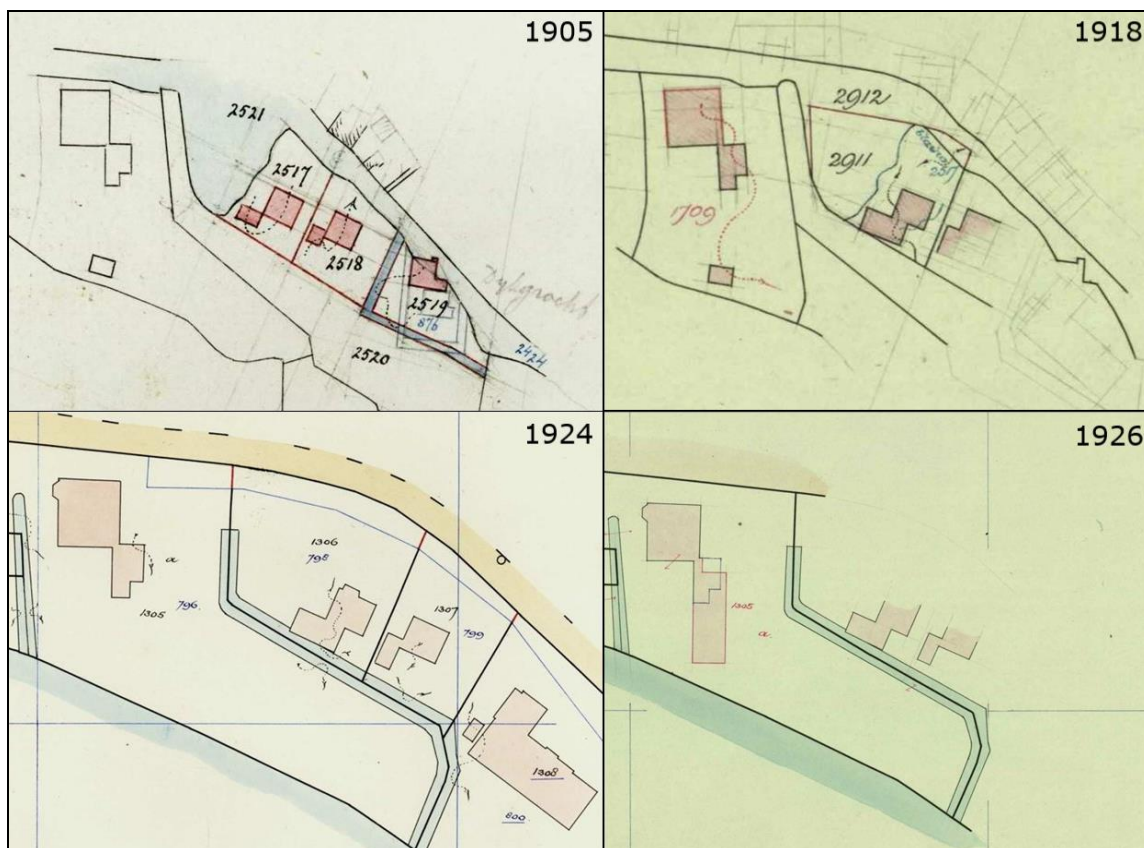
Afbeelding 5. De globale locatie van het plangebied (gele cirkel) op de kaart van Govert Oostwoudt uit 1723.

Op de latere kadastrale minuutkaart uit 1826 is meer detail zichtbaar (afb. 6). Het plangebied valt net niet samen met het huis aan de noordwestzijde. Binnen het plangebied is wel een schuur aanwezig. Percelen A43 (rietland), A44 (weiland), A45 (weiland) en A46 (huis en erf) waren allen in bezit van landman Cornelis Groot. Direct ten noorden van het plangebied stond nog een klein huis op de dijk, in bezit van Hermen Dijkman (perceel A48). Verder is opvallend dat binnen het noordelijk deel van het plangebied een uitstulping van het water aan de binnenzijde van de dijk aanwezig is. De dijk maakt vanaf hier een knik richting het zuiden. Ook dit wijst mogelijk op de restanten van een dijkdoorbraak.

Uit het kadaster blijkt dat later een huis met schuur is gebouwd direct ten oosten van het water binnen het plangebied (afb. 7). Het water werd uiteindelijk gedempt en dwars over het perceel werd een sloot aangelegd. In de 20ste eeuw werd ook de inmiddels gesloopte langwerpige schuur binnen het westelijk deel van het plangebied gebouwd.

Afbeelding 6. De ligging van het plangebied (zwarte stippellijn) en de geplande nieuwbouw (zwarte lijnen) op de kadastrale minuutkaart uit 1826 (bron:beeldbank.cultureelerfgoed.nl).

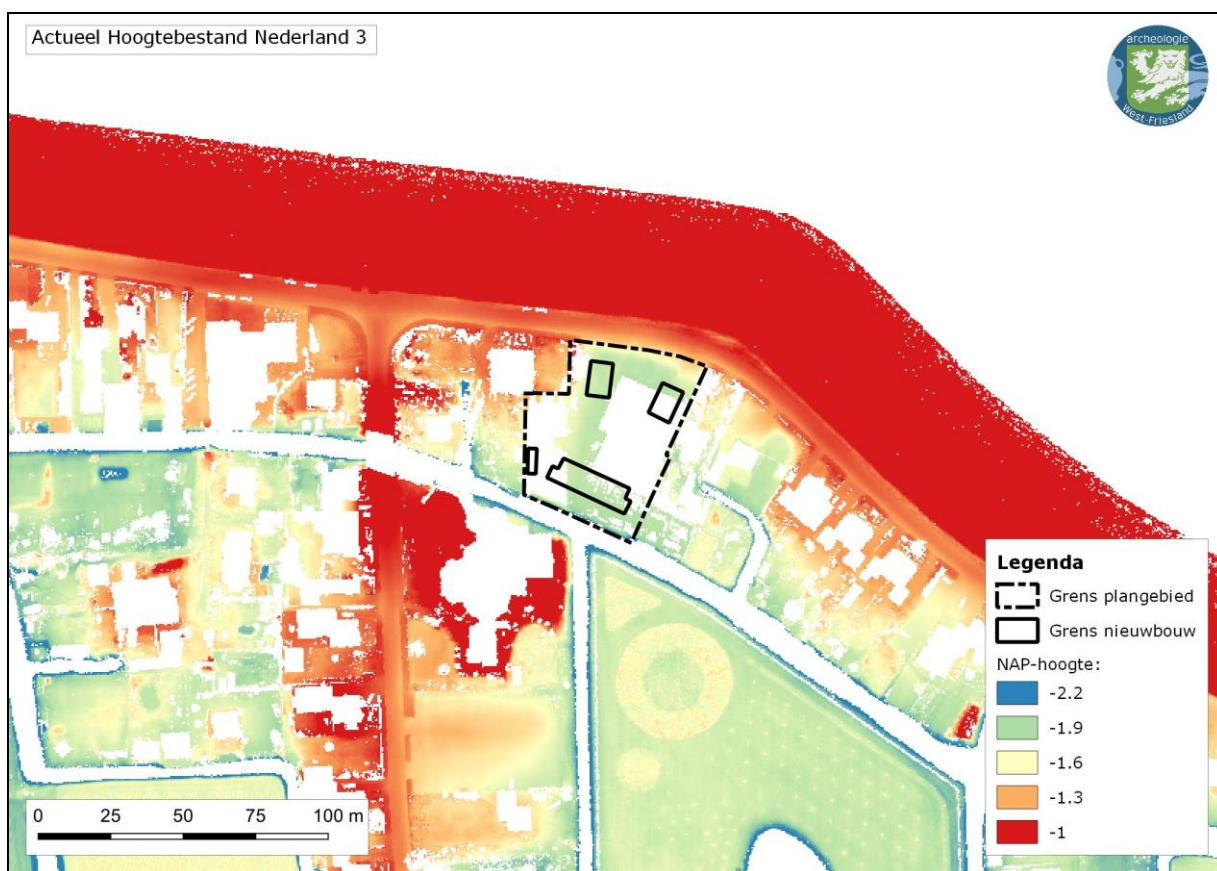
Afbeelding 7. Uitsneden van kadastrale hulpkaarten uit 1905, 1918, 1924 en 1926.

4. Archeologische en geologische bronnen

Aan de hand van bodemkaarten kan inzicht worden verkregen in de verwachting voor vindplaatsen uit de prehistorie. Het plangebied zelf is op de bodemkaart van Ente niet gekarteerd. Direct aansluitend zijn zavelgronden aanwezig. Over het algemeen geldt voor de zandige tot zavelige banen in het landschap een hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen uit de Bronstijd. Prehistorische bewoners vestigden zich voornamelijk op deze hogere delen in het landschap. Voor deze kleigronden geldt een middelhoge verwachting.

Gezien de relatief geringe omvang van de geplande nieuwbouw, zal de archeologische verwachting voor prehistorische vindplaatsen verder niet worden meegewogen in dit advies. Archeologisch onderzoek naar dergelijke vindplaatsen is pas werkelijk zinvol vanaf een bepaalde oppervlakte. De grens van 1.000 m² op de beleidskaart archeologie wordt niet overschreden.

Op het Actueel Hoogtebestand Nederland 3 is zichtbaar dat langs de dijk een aantal verhoogde woonpercelen liggen. Dit geldt onder andere voor het perceel direct ten westen van het plangebied (afb. 8). Het plangebied zelf ligt vrij laag.

Afbeelding 8. De ligging van het plangebied (zwarte stippellijn) en de geplande nieuwbouw (zwarte lijnen) op het Actueel Hoogtebestand Nederland 3 (bron: www.ahn.nl).

De Westfriese Omringdijk ten noorden van het plangebied is een provinciaal monument en een terrein van hoge archeologische waarde (AMK monumentnummer 10671). Ca. 250 m ten oosten van het plangebied ligt in de dijk daarnaast nog een AMK-terrein van zeer hoge archeologische waarde (AMK monumentnummer 5057). Dit betreft een terrein met sporen van de Omringdijk uit omstreeks 1570. Na een overstroming in 1570 zou hier een gat in de dijk zijn gedicht door het laten zinken van een aantal schepen. Deze zijn waarschijnlijk nog aanwezig onderin de dijk. Ter hoogte van AMK-terrein 5057 staat een vondstmelding in het landelijke registratiesysteem Archis. Het gaat om houtresten horende bij een schip uit de Nieuwe Tijd (Archisnummer 3098050100).

Binnen een straal van 300 m rondom het plangebied staat verder één onderzoeksmelding in Archis. Ten zuiden van het plangebied is op de locatie 'Mantelhof' langs de Middenweg in 2005 een bureauonderzoek en inventariserend veldonderzoek uitgevoerd (Archisnummer 2111818100). Tijdens het veldonderzoek zijn 13 boringen gezet. Er werden geen aanwijzingen voor een archeologische vindplaats aangetroffen. Grote delen van het de onderzoekslocatie bleken te zijn verstoord door egalisatie tijdens de ruilverkaveling. Het terrein werd vrijgegeven.⁴

5. Conclusie

Het staat in de planning om bedrijfsgebouwen op het terrein Dijkweg 163 te slopen en hiervoor in de plaats 7 woningen terug te bouwen. De geplande nieuwbouw zal de vrijstellingsgrenzen uit het bestemmingsplan overschrijden. Op de vastgestelde beleidskaart archeologie zijn de meest recente gegevens verwerkt. Op basis van de beleidskaart zal enkel de vrijstellingsgrens van 100 m² op het westelijk deel van het terrein worden overschreden door de geplande nieuwbouw. De hier geplande nieuwbouw betreft het rijtje van 5 woningen en een aantal bergingen. De bouw van de bergingen zal vermoedelijk geen hele grote verstoring van het bodemarchief teweeg brengen.

Het plangebied valt deels samen met een terrein waarvoor in principe een hoge archeologische waarde voor vindplaatsen uit de Middeleeuwen en Nieuwe Tijd geldt. Analyse van historisch kaartmateriaal heeft echter uitgewezen dat de historische bebouwing zich direct ten westen van de geplande nieuwbouw bevond. De locatie van het rijtje van 5 woningen en de bergingen heeft wel voor lange tijd onderdeel uitgemaakt van het achterterrein van het historische perceel. Hier kunnen dus sporen gerelateerd aan de nabijgelegen bebouwing worden aangetroffen. De twee noordelijke bouwvlakken liggen op de kadastrale minuutkaart aan de rand van een binnendijks water. Op de hoogtekaart is zichtbaar dat het plangebied vrij laag ligt vergeleken met een aantal andere percelen langs de dijk.

6. Advies

Indien de (grondroerende) plannen ongewijzigd blijven, is nader archeologisch onderzoek in het kader van de Archeologische Monumentenzorg niet noodzakelijk.

Archeologie West-Friesland adviseert de voorgenomen ingrepen vrij te geven met betrekking tot het aspect archeologie. Ten behoeve van het doen van waarnemingen dient wel in de omgevingsvergunning te worden opgenomen dat Archeologie West-Friesland toekomstige graafwerkzaamheden wil **monitoren**.

Voor het monitoren van de graafwerkzaamheden worden geen kosten in rekening gebracht en dit zal niet tot noemenswaardige vertragingen leiden. Vondstmateriaal dat bij het uitvoeren van het werk wordt aangetroffen is (conform de Erfgoedwet, § 5.4, artikel 5.10) eigendom van de Provincie Noord-Holland en zal door Archeologie West-Friesland worden aangeleverd aan het Provinciaal depot voor archeologie van Noord-Holland te Castricum.

Het is van belang dat Archeologie West-Friesland **minstens een week van tevoren** wordt geïnformeerd over de start van de werkzaamheden (archeologie@hoorn.nl / 06-11648953). Graag ontvangen wij de contactgegevens van de veroorzaker, zodat contact kan worden onderhouden over de voortgang.

7. Bronnen

AHN3 (www.ahn.nl)

Archis 3.0

⁴ Molenaar 2006.

Boon, P., 1991. Voorland en inlagen: de Westfriese strijd tegen het buitenwater. *West-Friesland's 'Oud en Nieuw 58'*. Jaarboek 1991. Historisch Genootschap 'Oud West-Friesland', Hoorn, 78-113.

Ente, P.J., 1963. Een bodemkartering van het tuinbouwcentrum 'De Streek'. *De bodemkartering van Nederland*, deel XXI. Stichting voor Bodemkartering, Wageningen.

Molenaar, S., 2006. Plangebied Middenweg, gemeente Andijk; archeologisch vooronderzoek: een bureau- en inventariserend veldonderzoek. *RAAP-notitie 1590*. RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., Amsterdam.

Noord-Hollands Archief

Soonius, C.M. & J. van Leeuwen, 2018. Toelichting Beleidskaart Archeologie gemeente Medemblik. *West-Friese Archeologische Notities (WAN)* 6. Archeologie West-Friesland, Hoorn.

Westfries Archief

8. Geldigheid

Indien de (bodemroerende) plannen voor dit project worden gewijzigd na advisering, dan dienen de nieuwe plannen te worden voorgelegd aan Archeologie West-Friesland, zodat deze opnieuw kunnen worden beoordeeld. Het voorgaande advies vervalt daarmee.

Deze archeologische quickscan heeft een geldigheid van **2 jaar**. Na verloop van deze periode wordt het advies ongeldig en dient bij ontwikkelingen een nieuw archeologisch advies te worden aangevraagd. Dit geldt ook voor ongewijzigde bouwplannen.

Bovenstaand archeologisch advies is daarmee geldig tot:

07-01-2024